

1/8/23

(2½ Hours)

[Total Marks : 75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B.: 1. All questions are compulsory.
2. All question carry equal marks.

1. Very Short Answers. (Attempt any 6 out of 8) 12
1. What was the immediate cause of Revolt of 1857?
 2. Write any two provisions of Gandhi-Irwin Pact.
 3. Which model served as the basis for first 5 year plan.
 4. Who was the chairperson of Nehru Report?
 5. Who started Prarthana Samaj and where it was founde?
 6. Mention the Act which set up the Supreme Court at Calcutta.
 7. What do you understand by Communal Awards?
 8. What was the relevance of Charter Act of 1853 to Civil Services in India?
2. Short Notes. (Attempt any 2 out of 4) 12
1. Features of Indian Council Act, 1891.
 2. Integration of Kashmir in India.
 3. Hunter Education Commission
 4. Simon Commission
3. Situational Questions. (Attempt any 2 out of 4) 12
1. "The creation of Andhra State intensified the demands for other regions for creation of states on linguistic basis. This forced the Government of India to appoint a Commission in December, 1953."
 - a. Identify the Commission and its members.
 - b. Explain the factors taken into account for the reorganisation of states by this Commission.
 2. "The institution of separate electorate was one of the poisonous trees which was to yield a bitter harvest in later years."
 - a. Who introduced the concept of separate electorate in India for the first time. Identify the Act.
 - b. Enumerate any three features of the above mentioned Act.

3. "Macaulay delivered Minute on Indian Education and wished to create a pool of Indians. This group would be blood and colour, but English by tastes, opinions, morals and intellect."
 - a. What is downward filtration theory?
 - b. Enumerate any two features of Macaulay's Minute.
 4. "The proclamation was read out by Lord Canning at a Durbaar held at Allahabad."
 - a. Identify the 'Proclamation' mentioned above and the year in which it was introduced.
 - b. Enumerate the assurances given to Indians in the above proclamation.
4. Long Answers. (Attempt any 3 out of 5) 39
1. What do you understand by the term 'Mixed Economy' Critically analyses the first two five year plans.
 2. Explain the growth and development of 'press' in British India.
 3. Enumerate the provisions of Government of India Act of 1919.
 4. Discuss the contribution of Bramho Samaj and Arya Samaj in the field of Socio-Religious Reforms.
 5. Explain the causes and reasons for the failure of Revolt of 1857.
-

(मराठी रूपांतर)

(२½ तास)

[एकूण गुण : ७५]

- सुचना.: Please check whether you have got the right question paper.
१. सर्व प्रश्न अनिर्वाय आहेत.
 २. सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.

१. अतिशय लहान उत्तरे. (८ पैकी ६ प्रयत्न करा) १२
 १. १८५७ च्या उठावाचे तात्काळ कारण काय होते?
 २. गांधी-आर्यविन कराराच्याकोणत्याही दोन तरतुदी लिहा.
 ३. पहिल्या ५ वर्षांच्या योजनेसाठी कोणते मॉडेल आणले गेले?
 ४. नेहरू अहवालाचे अध्यक्ष कोण होते?
 ५. प्रार्थना समाज कोणी सुरू केला आणि त्याची स्थापना कोठे झाली?
 ६. कलकत्ता येथे सर्वोच्च न्यायालची स्थापना करणाऱ्या कायद्याचा उल्लेख करा.
 ७. कम्युनल अवॉर्ड्स द्वारे तुम्हाला काय समजते?
 ८. भारतातील नागरी सेवासाठी १८५३ च्या वॉटर अॅक्टची प्रासंगिकता काय होती?
२. लहान नोट्स. (४ पैकी २ प्रयत्न करा) १२
 १. भारतीय परिषद कायदा, १८९१ ची वैशिष्ट्ये.
 २. काश्मीरचे भारतात एकीकरण.
 ३. हंटर शिक्षण आयोग
 ४. सायमन कमिशन
३. १. "आंध्र राज्याच्या निर्मितीमुळे भाषिक आधारावर राज्याच्या निर्मितीसाठी इतर प्रदेशांच्या १२
मागण्या तिव्र झाल्या. यामुळे डिसेंबर १९५३ मध्ये भारत सरकारला एक आयोग नेमणे
भाग पाडले.
अ. आयोग आणि त्यांचे सदस्य ओळखा.
ब. या आयोगाने राज्याच्या पुर्नरचनेसाठी विचारात घेतलेल्या घटकांचे स्पष्टीकरण
करा.
२. स्वतंत्र मतदारांची संस्था ही विपारी झांडापैकी एक होती. जी नंतरच्या वर्षात कडू पिक
देणारी होती.
अ. ज्यांनी भारतात प्रथमच स्वतंत्र मतदारांची संकल्पना मांडली, कायदा ओळखा.
ब. वर नमूद केलेल्या कायद्याची कोणतीही तीन वैशिष्ट्ये सांगा.

३. मॅकॉले यांनी भारतीय शिक्षणावर मिनिट दिले आणि भारतीयांना एक संच तयार करण्याची इच्छा व्यक्त केली. हा गट रक्त आणि रंगाचा असेल, परंतु अभिरूची, मते, नैतिकता आणि वृद्धिने इंग्रजी असेल.
- अ. शिक्षणाचा झिरपता सिद्धांत काय आहे?
- ब. मॅकॉलेच्या मिनिटाची कोणतीही दोन वैशिष्ट्ये मोजा.
४. "लॉड कॅनिंग यांनी अलाहाबाद येथे आयोजित दरबारात ही घोषणा वाचून दाखवली".
- अ. वर नमूद केलेले 'घोषणा' आणि ते सादर केले गेले ते ओळखा.
- ब. वरील घोषणेमध्ये भारतीयांना दिलेल्या आश्वासनाची गणना करा.

४. लांब उत्तरे (५ पैकी ३ प्रयत्न करा)

३९

१. 'मिश्र अर्थव्यवस्था' या संज्ञेद्वारे तुम्हाला काय समजते पहिल्या दोन पंचवार्षिक योजनांचे समालोचनात्मक विश्लेषण करा.
२. ब्रिटिश भारतात 'प्रेस'ची वाढ आणि विकास स्पष्ट करा.
३. १९१९ च्या भारत सरकारच्या कायद्यातील तरतुदीची गणना करा.
४. सामाजिक-धार्मिक सुधारणांच्या क्षेत्रात ब्राम्हो समाज आणि आर्य समाजाच्या योगदानाची चर्चा करा.
५. १८५७ च्या विद्रोहाच्या अपयशाची कारणे आणि कारणे स्पष्ट करा.

1/11/2023

Paper / Subject Code: 35861 / History (75:25)
3L00612 BLS / LLB Sem II

[Time:2.30 Hours]

[Marks:75]

Please check whether you have got the right question paper.

- N.B:
1. All question are compulsory.
 2. Figures to the right indicate full marks.

Q. 1 Very short Answer (Attempt any 6 out of 8) (12)

- 1) What was the objective of Ilbert Bill?
- 2) Describe Article 14 of our Constitution of India.
- 3) What is Macaulay system of education?
- 4) Describe 'Vernacular Press Act'?
- 5) Who started 'Prarthana Samaj'? Where was it founded?
- 6) What is relevance of charter act of 1813 to education?
- 7) Write any two provisions of 'Poona pact'.
- 8) What are objectives of 'Hunter Commission of Education'?

Q. 2 Short Notes (Attempt any 2 out of 4) (12)

- 1) Swaraj Party
- 2) Separate Electorate Area
- 3) Partition of Bengal
- 4) Creation of Maharashtra state

Q. 3 Situational Questions (Attempt any 2 out of 4) (12)

- 1) "Macaulay delivered minute on Indian Education and wished to create a pool of colour, but English by tastes, opinions, morals and intellect."
 - a) What is downward filtration theory?
 - b) Explain two features of Macaulay's minute.
- 2) The Queens Proclamation from Allahabad Darbar by lord Canning promised to Indian Rajas and people to secure their Cultural and Political life.
 - a) Explain the Lord canning's ideas for modern Indian council and right based on equal status.
 - b) Discuss the assurance to given to Indians related Educational, cultural and political rights.

- 3) "Nirmik" is the common father of all live beings No book came from sky, all written by men.
"This statement explain by Mahatma Jotiba Phule. Explain the system of organization.
- Explain the function of Satyashodhak Samaj.
 - Identify the movement of Jotiba Phule through educational activities of Satyashodhak Samaj.
- 4 "The creation of Andhra State intensified the demands for other regions for creation of state on linguistic basis. This forced the Government of India to appoint a Commission and its members.
- Identify the commission and its members.
 - Explain the factors taken to reorganization of state by commission of that time.

Q. 4 Long Answer (Attempt any 3 out of 5)

39

- 1) What do you understand the term 'Untouchable'? Explain the cultural emancipation through Buddhism by Dr. Babasaheb Ambedkar.
- 2) Explain the development of Indian National Congress in British India.
- 3) Discuss the contribution of 'Peoples Education Society' in field of modern education in India.
- 4) Explain the views of V.D. Savarkar on 1857 revolt briefly.
- 5) Explain the Uniform Civil code in briefly

[वेळ: २.३० तास]

[गुण: ७५]

Please check whether you have got the right question paper.

- सूचना: १. सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
२. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र. १ थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही आठ पैकी सहा सोडवा)

(१२)

- १) इलबर्ट बिलाचे उद्देश्य काय होते?
- २) आपल्या संविधानातील अनुच्छेद १४ चे वर्णन करा.
- ३) मॅकोलेची शिक्षण पद्धती काय होती?
- ४) 'वर्न्याकुलर प्रेस कायदा' वर्णित करा.
- ५) प्रार्थना समाजाची स्थापना कोणी केली? कुठे झाली?
- ६) चार्टर कायदा १८१३ चे महत्व शिक्षणाच्या साठीचे क्या होते?
- ७) पुणे करारातील कोणत्याही दोन तरतुदी सांगा.
- ८) हंटर आयोगाचे शिक्षणासंबंधी उद्देश्य स्पष्ट करा.

प्र. २ टिपा लिहा (कोणत्याही चारपैकी दोन सोडवा)

(१२)

- १) स्वराज्य पक्ष
- २) स्वतंत्र मतदार संघ
- ३) बंगालची फाळणी
- ४) महाराष्ट्र राज्य निर्मिती

प्र. ३ परिस्थितीजन्य प्रश्न्य (कोणत्याही चारपैकी दोन सोडवा)

(१२)

- १) मॅकोलेने शिक्षणाच्या (भारतीय) उद्देश्याबद्दल सांगितले की त्यांना अश्या लोकांचा गट बनवायचाय की रंगरूपाने जरी भारतीय असले तरी छंद, रस, नैतिकता व बुद्धिमत्तेत ते इंग्रजी असतील.

अ) शिक्षणाच्या झिरपत्या सिद्धांत म्हणजे काय?

ब) मॅकोले मिनिटाची वैशिष्ट्ये सांगा.

२) लॉर्ड कॉलिंगने अलाहाबादच्या दरबारात राणीचा जाहीरनामा वाचला. भारतातील संस्थानिक आणि लोक यांना समानन्याय, शिक्षण, सांस्कृतिक आयुष्य आणि राजकीय जीवन याचे संरक्षण प्रदान केले?

अ) लॉर्ड कॉलिंगचे भारतीय संसादिय कार्य प्रणाली आणि समान व्यापाचे विचार सांगा.

ब) शैक्षणिक, सांस्कृतिक आणि राजदिप हक्कांचे भारतीयांना दरबारात दिलेले आश्वासन स्पष्ट करा.

- ३) 'निर्मिक' या जोतिबा फुल्यांनी विशद केलेल्या परमपित्याची सगळी लेक्रे आहेत. कोणतेही पुस्तक आकाशातून आलेले नाही. मानवाने ग्रंथ निर्मिती केली आहे. हि ज्योतिबांची वाक्ये आहेत. त्यांच्या संघटनेची पद्धत स्पष्ट करा.
- अ) सत्यशोधक समाजाच्या संघटनेचे कार्य स्पष्ट करा.
- ब) जोतिबा फुल्यांच्या सत्यशोधक चळवळीचे शैक्षणिक कार्य स्पष्ट करा.
- ४) आंध्रराज्याची निर्मिती हि भाषावार प्रांतरचनेतील सर्वात मोठी घटना होती यामुळे भारतीय सरकारला बळजबरीने यावर निर्णय घ्यावे लागले आणि डिसेंबर १९५३ पर्यंत कमिशन नेमावे लागले.
- अ) आयोगातील सदस्य आणि आयोगाविषयी माहिती लिहा.
- ब) भाषावार प्रांतरचनेसाठी तयार झालेली घटकांची स्पष्टता द्या.

प्र. ४

विस्तृतपणे उत्तरे द्या. (कोणत्याही पाच पैकी तीन सोडवा)

(३९)

- १) 'अस्पृश्य' या संज्ञेचा अर्थ तुम्हाला काय समजला तो स्पष्ट करा. डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांनी बौद्ध धम्मातील सांस्कृतिक सुधारणेच्या क्रांतीचा मागोवा घ्या.
- २) ब्रिटीश भारतातील भारतीय राष्ट्रीय काँग्रेसचा विकास स्पष्ट करा.
- ३) 'पिपल्स एज्युकेशन सोसायटी' या शैक्षणिक संस्थेने आधुनिक भारतात केलेल्या शैक्षणिक योगदानाचे वर्णन करा.
- ४) १८५७ च्या उठावाबद्दल सावरकरांची मते स्पष्ट करा.
- ५) समान नागरी कायद्याबद्दल स्पष्टीकरण द्या.
